

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje **Gustav Pirc**, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah števil. 3.

Št. 3. V Ljubljani, 15. februarija 1897. Leto XIV.

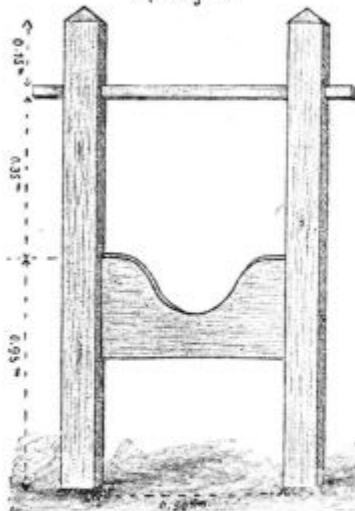
Obseg: Plemenilnik za goved — Marljivim, naprednim čebelarjem. — Olajšave pri davkih, če je vinograd okužen od trtne uši, pa se vsled uničenja spremeni v njivo ali kaj drugega, ali se zasaadi na novo. — Iz podružnic. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Plemenilnik za goved.

Koliko imamo večjih in premožnejših vasij, v katerih je mnogo dobrih živinorejcev, ki imajo precejšnje število

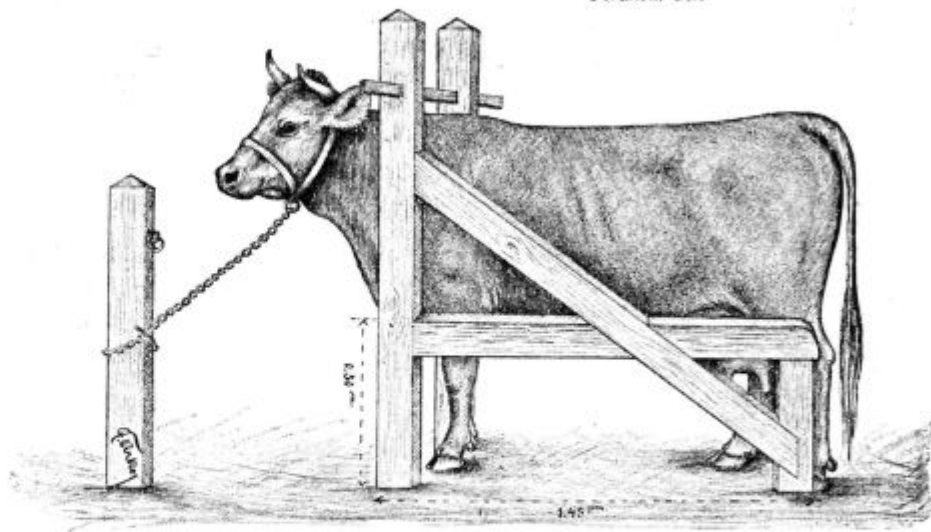
tudi obilo nepotrebnega truda. Da je tako, krivo je seveda največ nedostajanje sloge in pravega razuma za dobro, obče koristno stvar. Ne da se pa tajiti, da so tudi še drugi, deloma opravičeni vzroki, ki marsikoga

Sprednji del.

Podoba 4.

Stranski del.

Podoba 5.

krav in telic, in vender ni dobiti v vasi gospodarja, ki bi hotel vzdrževati svojega, ali prevzeti občinskega, oziroma podružničnega bika plemenjaka v oskrbovanje. Vaščani so v takih slučajih primorani goniti svoje krave v kraje, ki so mnogokrat oddaljeni po celo uro hodá, s tem pa izgube veliko dragega časa in imajo poleg tega

oplašijo imeti bika plemenjaka za splošnje spuščaje. Mnogi se boje zamude in sitnostij pri pripuščanju čilih, nemirnih krav in telic, in to osobito v poletnem času, ko je polno dela na polju; drugim so biki boljših pasem prezgodaj pretežki za spuščanje. Kar se tiče teh dveh pomislekov je pomoč mogoča. Vsak posestnik bika ple-

menjaka naj si napravi tak plemenilnik, kakeršnega kazeza podobi 4 in 5. Krava ali telica, postavljena v tako ograjo, je prisiljena stati na mestu in vsako, tudi najnemirnejšo kravo bo hlapec sam lahko krotil, dočim je brez te priprave mnogokrat treba kar treh ljudi. Najvažnejši in prepotreben pa je plemenilnik za vzdrževanje in daljšo ohranitev bikov boljših in težjih pasem. Koliko takih še dobrih, lepih, za drag denar kupljenih plemenjakov roma v mesnico, ko niso dočakali niti tretjega leta starosti. Prodajo se v dobi, ko bi bili najboljši za plemenitev, in sicer zato, ker so baje pretežki. Kdor si napravi tako spuščalno pripravo, mu bik ne bo več pretežek in ne bo se pripetilo, da bi podrl kako kravo, če tudi je šibka. On se namreč naslanja v takih slučajih s prednjima nogama na zadnja, stranska dela plemenilnikova.

Mi torej vsem onim gospodarjem, ki imajo bika za spuščanje, toplo priporočamo, naj si omislijo tako napravo.

Če se plemenilnik postavi na prostem, napravi naj se zaradi trpežnosti iz hrastovega lesa; če pa se mu določi prostor v hlevu ali sploh kje pod streho, tedaj je dober tudi vsak drugi les. Debelost lesa naj bo 12 do 15 cm.

Marljivim, naprednim čebelarjem.

Nesrečno udogostvo, ki je zadelo čebelarstvo po smrti preč g. Jožefa Jeriča, urednika „Slovenske čebele“, ima žalostne posledice. Dolgočasno je uže to, da čebelarji nimajo kratkočasnega in pčučnega berila o svoji stroki, kakeršnega imajo naši bratje Hrvatje in Čehi, zlasti pa nemški sosedje v izobilju. Res da tu pa tam v strokovnih listih kak spis zagleda beli dan, tudi ni še dolgo tega, kar smo bili obdarovani potom c. kr. kmetijske družbe s knjižico o „umnem čebelarstvu“, sli to so le drobtine; pravega zanimanja ni, o čemer najbolj priča sedanje stanje čebelarstva.

Kaj je vzrok temu nazadovanju, tej čudni dramavosti, ki sčasom pripravi Kranjca popolnoma ob sloves čebelarja? Vzrok temu je pomanjkanje pravega vodnika ali več takih, ki bi z vzgledom in z besedo ogrevali mlačne, dramili zaspane, učili nevedne, uže nekoliko napredne pa privedli do popolnosti, kakeršno zahteva naš čas. Tako pa smo, kakor ovce brez pastirja. Naši sovražniki — brezvestni medarji in prodajalci slabega medu namreč, ki so prepogostokrat krivi boleznim gnilobe — vedno trdovratneje nastopajo proti nam ter prete čebelarstvo uničiti.

Nepremišljenemu čebelarju, ki je na jesen vse panje, kar mu jih je bilo preveč, požveplal ter prodal v mesto, prične na pomlad pri čebelah groziti lakota. Zato reče nekega dne ženi, namenjeni v mesto: Medu za čebele mi prinesi! Žena gre, in ker ve, da je veliki teden v medarskih ulicah naprodaj obilno medu, in ker tudi sliši vse vprek vpiti: pitanec, pitanec! — gre in kupi, ne medu, ampak poslajene, škodljive zmesi.

Da je že več ženâ kupilo take maže kot pravi, zdav pitanec, priča mi je star, pošten mož, ki mi je povedal več takih umazanostij; on je i sam prodajalec medu.

Po takem skvarjenem medu čebele vselej zbole, tudi ko bi ga rabile le za svojo hrano. Ker pa spomladi rabijo mnogo medu za hrano zalega, morajo pitati tudi to s skvarjeno mažo, v kateri je stlačena zalega prejšnjega leta. To je zalegi smrt. Komaj je pol zrela, pa pogine in razširi po ulju duh po gnilobi, ktere čebele več ne odpravijo. Ena sama celica gnilobe zadošča, da se okuži cel panj, cel čebeljak, da, vsi uljniki cele okolice.

Čebelica namreč ljubi snago nad vse, in kar je tej protivnega, skuša kakor hitro mogoče odstraniti. Gnile zalege ne more izvleči, ker je podobna redkemu soku; zato gredo čebele in izsesavajo iz celic zoperno tekočino, ker pa je nekoliko sladka, prenašajo jo, kakor sem se prepričal s svojimi očmi, v celice za med. S tem je pa že pokvarjen tudi ta med za prihodnjo zalego.

Čebelar, ki je naletel na tak skvarjen med v prodajalnici, dobi okužene, usmrajene panje; če tudi vidi, da mu čebele očividno hirajo, vendar molči ter si ne prizadeva z marljivim delom odstraniti nevarnosti.

Zdaj naj pa tak čebelar pelje buče v pašo. Ker je tak polk oslabel, tudi od roparic največ trpi. Slednje pa z uropanim blagom tudi kužno bolezen zaneso v svoje domovje. Tako se širi čebelna kuga, ki v malo letih prizadene sila škode, po enem nespametnem človeku.

Bral sem nekje, da je pri nas na Kranjskem gniloba skoro do cela neznana bolezen. O, da bi bilo res! Toda čebelarji molče, kakor bi imeli jezik pod devetimi ključavnicami, in to v svojo škodo. Pred par dnevi mi je pripovedovala poštena oseba, kako se možje, ki prihajajo tja po zanesljiv med, pritožujejo nad brezvestneži, ki so jih prej opeharili ter pripravili v gmotno škodo. Na pravo, odločno mesto pa se jih večina ne upa, da bi dotičnikom pokazali pot, po kateri jim je hoditi po božji in človeški pravici.

Kdaj vendar napoči srečni čas, ki tudi čebelarstvu prinese uredbe in pravic!

Ako pustimo kotati kolo po sedanjem tiru navzdol, proč je z našo slavno, pri tujih narodih tako čislano čebelo; v vedno očitanje nam bode Vodnikov stavek, ki se v opisovanju kranjske dežele glasi nekako takole: „Kranjci so tako umni čebelarji, da so celo drugih dežel vučeniki postali.“ In po pravici je zabeležil naš zgodovinar te besede. Saj je bil A. Janša prvi čebelar svoje dobe, ki je

«Na Kranjskem se kisal,
Na Dunaju pisal,
Gospodo učil.»

Že je preteklo nad 100 let, odkar je učil, kako se da od čebel „en večji dobiček doseči, ne da bi bilo treba čebele ieseni moriti, ampak jih zdrave čez zimo prehraniti“. Tako naš častiti čebelar očak. In kako je sedaj? Čebelar, bolj posestnik panjev, gre in požvepla najtežje in najslabše ulje ter jih pelje v mesto v medarnico. Nevedni in brezskrbni delavci trgajo in mečejo satje z zalego in z medom vse vprek v en koš; med iztlačijo, pa ga z iztisnjeno zalego vsega pokvarijo.

Leta 1894 sem šel mimo prodajalnice, kjer so ravno trgali veliko panjev, v katerih je bila gniloba.

„No“, sem rekel, stopivši na dvorišče, „kaj imate pač v glavi, da take čebele trgate pri belem dnevu in še pri solncu?“

Vse me je začudeno pogledalo. Stopil sem v prodajalnico in sem razložil napako tega početja. Poklicani delovodja me je vprašal, kaj je to, gnila zalega. Iz tega izpredvidite, dragi čebelarji, da je nevednost draga, da, najdražja reč na svetu. Od onega časa v tem obrtu z vso paznostjo opravljajo to važno delo.

Žalostno je pri nas to, da o čebelarstvu vse molči, kakor bi ga niti v deželi ne bilo, in vendar se je l. 1894. pridelalo še 6368 metr. stotov medu, dočim je bil pridelek v večjih deželah primerno dosti manjši; na Češkem n. pr. 6140 stotov, na Moravskem 6457, v zelenem Štajerju 4000, v Korotanu 1248, na Goriškem 1015.

Ker se tudi o gnili zalegi tako trdovratno molči, je popolnoma opravičen strah, da utegnemo sčasoma priti popolnoma ob slavo čebeloreje v naši deželi.

Ne držimo rok križem, dragi čebelarji; vrnimo se zopet na pot svojih prednikov, ki jeseni niso vsega poprodali. Vsaj za pitanje si vsak doma medu prihrani; ako pa že moraš kupiti, išči ga pri zanesljivem, vestnem trgovcu, najbolje pri poštemem čebelarju.

Mnogi čebelarji me obiskujejo, pritožujoč se o raznih nezgodah pri „muhi“, drugi mi dopisujejo. Tem in onim, znanim in neznanim čebelarjem svetujem: „Zberimo se v prijateljski shod in posvetujmo se, kako bi se čebelarstvo dalo postaviti na krepke noge, da bi bilo zdravo in bi napredovalo!“ Najpripravnější čas za to bi bil jesenski, morda semanji dan. Upam, da to ni zadnja beseda o tej stvari in da so še med nami možje prave korenine, ki se odzovejo prijaznemu vabilu.

Iz dosedaj povedanega bodete sklepali, da sem čebelar in da imam morda celo opraviti z gnilo zalogo. Da, imam; da bi ne bilo tega! Brez svoje krivde sem trpel veliko izgubo zaradi gnilobe. Pri vsem tem žalostnem stanju pa le veselo napredujem, število panjev — amerikancev — vsako leto raste. Ako me obiščeš, ogledaš si lahko 53 velikih ameriških panjev, (z 10—12 okvirji) ki hranijo v sebi vse živali v čebelnjaku, ki je štel jeseni 205 panjev.

To ti je veselje in ponos čebelarja ter resničen napredek: mirno prezimovanje, zgodnji, težki roji in slednjič bogata žetev. Ako je količkaj leto, mora biti pri roki izmetalnik. Žival se čudo množi v teh panjih; pogosto privrši roj 3—4 kile težek. Matica se pri prašenju prav redkokdaj izgubi. Hiba pri tem panju bi bila ta, da čebele, ako same grade satje, od spodnje polovice naprej stavijo većinoma trotovske celice. Temu pa kaj lahko odpomorem s tem, da jih pustim graditi satje le v majhni meri. Vse lepo satje od jeseni prihranim, ki mi ob rojtvu ter za časa najboljša paše zelo prav pride.

Ne dvomim, da se ameriški panj, kakor hitro si ga naši čebelarji ogledajo in spoznajo njegove vrline, močno razširi. To mi priča več čebelarjev, ki so si po mojem uzorcju napravili amerikancev, s kterimi se izvrstno pohvalijo. V naši okolici jih dobiš v Rudniku, pod Utikom, v Tomačevem i. dr. Znanec iz R., ki je še le preteklo leto jel čebelariti, izdelal je sam 7 panjev, kakršne je videl pri meni. In g'ej, če prav so morale čebele v popolno prazno stanovanje (ker starega satovja nič ni imel), če prav je majhne roje notri deval iz navadnih kranjskih panjev, so mu vendar navzlic slabi lanski letini nanesle po 26—28 funtov blaga. Začuden so sosednji čebelarji gledali velike, z medom napolnjene sate, povprašujoč, kje so vendar letale njegove čebele, da so toliko nanesle; saj so tudi njihove letele, pa imajo vendar većinoma suho satje.

Ta vzgled jih je vzbudil ter tako razvnel, da vsi delajo ameriške panje, češ, mi hočemo napredovati!

Peter Pavlin v Ljubljani.

(Pred Konjušnico.)

Dostavek uredništva: Z veseljem smo sprejeli spis praktičnega čebelarja, ki nam iz srca govori, zlasti glede osnovanja „čebelarskega društva“. Nujno je treba zopet osnovati tako društvo, ki bo središče našim čebelarjem. Morda se vendar najde mož, ki bi hotel vzeti to reč v roke! Naša družba mu pojde na roke, naš list mu je na razpolaganje in državna denarna podpora je zagotovljena.

Olajšave pri davkih, če je vinograd okužen od trtne uši, pa se vsled uničenja spremeni v njivo ali kaj drugega, ali se zasedi na novo.

I.

Odpis davka od okuženih vinogradov.

Zakon o elementarnih škodah s 6. dne junija 1888. leta, št. 81. dež. zak., daje posestniku pravico, ako je dohodek njegovih zemljišč v gotovi meri bil uničen po toči, vodi ali vsled ognja, da se mu odpiše zemljiški davek za tisto leto, v kterem je bil dohodek zmanjšan ali pa uničen. Ako se je pa donos pridelkov kmetijskega zemljišča znižal vsled drugih „ne odvratnih in na izreden način nastopajočih dogodkov“, kakor na pr. vsled mraza, dolgotrajne suše, po žuželkah ali miših, vsled peronospore ali oidija, tedaj sme finančni minister dovoliti odpis davkov; v tem slučaju pa posestnik nima pravice kaj takega zahtevati.

Iz tega sledi, da se škoda, katero povzroča trtna uš, do sedaj ni prištevala elementarnim nezgodam v zmislu zgoraj navedenega zakona in da se je moral plačevati zemljiški davek vedno v isti meri dalje, če tudi so se dohodki okuženega vinograda manjšali, dokler ni bilo sploh nobenega dohodka več.

To krivico je odpravil zakon s 3. dne oktobra 1891. leta, št. 150. drž. zak., h kteremu se je izdal izvršilni predpis finančnega ministerstva z 12. dne oktobra 1891. leta, št. 157. drž. zak. S tem zakonom se uvršča okuženje vinograda po trtni uši med one prirodne dogodke, pri kterih dobi oškodovani posestnik, kakor pri škodi, ki jo naredi toča, povodenj, in ogenj, pravico do odpisanja zemljiškega davka; torej spada škoda povzročena po trtni uši po tem zakonu pod zakon o elementarnih škodah s 6. dne junija 1888. l.

Zemljiškega davka od okuženega vinograda se toliko odpiše, za kolikor se zniža prirodni donos dotičnega vinograda. Po § 5. zakona o elementarnih škodah se odpiše, ako se je dohodek vinograda vsled trtne uši znižal za več nego četrtino, do polovice prirodnega donosa, za 25 % zemljiškega davka, ako je uničena polovica prirodnega donosa, do treh četrtin, se odpiše 50 %, ako je uničenega več nego tri četrtine, se odpiše 75 %, in ako neha sploh vsak dohodek od okuženega vinograda, se odpiše ves zemljiški davek od okužene parcele.

Povedati je treba, da ta pravica do odpisa davkov obstoji, ne glede na to, ali je okužena parcela v zemljiškem katastru vpisana v obdelalno vrsto „vinograd“ ali pa v kako drugo obdelalno vrsto, samo da v resnici služi kot vinograd. Prošnja za odpis davka se mora podati pred trgatvijo, zato, da se škoda preceni komisijonalno. Da je mogoče doseči odpis davka, treba je samo dokazati, da je parcela okužena, in to se zgodi s tem, da se je okuženje, kakor predpisuje § 1. zak. s 3. dne aprila 1875. l., v resnici prijavilo občinskemu predstojniku ali okrajnemu glavarstvu,*) ali, da je okuženje dognala krajevna komisija. Kdor torej hoče doseči

*) Okuženje se naznani na pr. tako le:

(Brez koleka).

Čislano občinsko predstojništvo!

Ker sem zapazil znamenja, iz kterih se da sklepati, da se nahaja trtna uš v mojem vinogradu, davčna občina . . . . . par. št. . . . , naznanjam to v zmislu § 1. zakona z 3. dne aprila 1875. l., št. 61. drž. zak.

Kraj, dan . . . . .

I. I.
posestnik, hišna štev. . . .

Ako se je že dovolil kakemu posestniku odpis zemljiškega davka radi trtne uši, n. pr. 50 %, in bi rad dobil odpis 75 %, ali pa bi želel, da se mu davek popolnoma odpiše, ker ni nič dohodka, lahko napravi prošnjo po naslednjem obrazcu.

(Brez koleka)

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo!

Z odločbo z dne . . . dovolil se mi je radi znižanja prirodnega donosa na moji parceli št. . . odpis zemljiškega davka na polovico.

Ker se pa trtna uš na tej parceli še vedno širi in se je vsled tega znižal prirodni donos nad tri četrtine v primeri z dohodkom, ki ga je dajal vinograd, ko se ga še ni bila lotila trtna uš, (ali pa ne daje več nobenega dohodka), prosim na podlogi zakona z 3. dne okt 1891. l., št. 150. drž. zak. in v zmislu § 2. zak. s 26. dne junija 1894. l., št. 139. drž. zak., slavno c. kr. okr. glavarstvo izvoli potrebno ukreniti, da se preceni škoda in dovoli odpis zemljiškega davka za 75 % (da se zemljiški davek popolnoma odpiše) v primeri z davkom, ki ga plačujem.

Kraj, dan . . .

I. I.

posestnik h. št. . .

Ako kakšna parcela ne daje prav nič dohodka, tedaj jo lahko določi posestnik za kako drugo obdelovanje, in je ni več smatrati kot vinograd, ali pa obdeluje parcelo samo nekaj časa na drug način ter jo potem zopet zasadi s trtami, ali pa izseka zamrle trte in zasadi takoj nove. Za vse te slučaje dovoljujejo novejši zakoni olajšave, ktere priobčimo prihodnjic.

Iz podružnic.

Iz Vodice. Kmet. podružnica v Vodicaх je sicer še mlada, a vender lepo raste in napreduje, kar kaže poslednja občna zborna, katerih so se udje udeležili prav mnogobrojno. Pri prvem omenjenih občnih zborov se je določilo, da bodo udje od porabe žitnega čistilnika plačevali po 2 kr. od mernika od priprav za moštarjenje pa po 1 kr. od 5 l. mošta. Neudje plačajo polovico več. Podružnica ima že tri koristne stroje in jih namerava polagoma nabaviti še več. Ker pa nima za stroje primerne shrambe, sprožila se je misel, da bi si podružnica postavila nekak kmetijski dom, kjer bi bila shramba za podružnične stroje, soba za zborovanja in knjižnico ter moštarna. Lepa misel, a težko izvedljiva, ker je naša blagajna — prazna; zato se je nje izvršitev pretožila na poznejši čas. No, ta bo pa že zaspala, bi kdo mislil. Ne, ne bo! Naša podružnica šteje vrle može, ki so vneti za njen napredek.

31. dne jan. t. l. smo se zopet sešli k zborovanju. Na dnevnem redu je bil zopet kmet. dom. Sklenilo se je, kupiti za to stavbo primeren svet in gledati na to, da bo svet zadoščal tudi osnovi podružničnega vrta, oziroma drevesnice. Ker pa nam primanjkuje sredstev, prosila bo podružnica potrebne podpore. Naši udje si pridno in mnogo naročajo umetnih gnojil in priznanih semen ter kažejo s tem, da napredujejo. Le naprej! Tudi počasi se daleč pride!
Fr. Razpotnik, tajnik.

Razne reči.

— **Z dunajskega sadnega trga.** Na dunajskem sadnem trgu sta se v novejšem času prikazali dve vrsti sadja, ki do

zdaj še nista bili tržno blago: ameriška jabolka in egiptovske nešplje. Slaba letina v naših sadje pridelujočih deželah je prisililo dunajske sadjetržce, poiskati si druge dobavne vire, in našli so jih v prekmorskih deželah. Iz Amerike prihajata čez Hamburg dve vrsti rajnet, kanadska in biserna rajneta, vložene v lahke sode, na dunajski trg, in tukaj se prodajajo po 25 do 30 krajearjev kilogram. Ta jabolka so tako izvrstna, njih vonjava tako prijetna, njih mehčina tako rahla, da prekosijo najboljše vrste štajerskega sadja Egiptovske nešplje prihajajo v jerbasih iz kalanega bambusa čez Trst na Dunaj. Imajo pa podolgovato obliko in so veliko slajše in vonjavejše kakor naše domače nešplje. Cena je ista kakor našim domačim nešpljam, 18 do 20 krajearjev za kilogram. Z ozirom na te nizke cene prekmorskega sadja, v katerih so že zapopadeni troški za daljnjo vožnjo in za razne prekupce, se moramo pač vprašati, kako prvotno ceno ima to sadje doma in če ne bo enkrat konkurencija našemu domačemu sadjarstvu istotako nevarna postala, kakor pritiska zdaj prekmorsko žito na naše žito. V letih, ko imajo naše pokrajine malo sadja, se uvažanju prekmorskega pridelka ne protivimo, ali pomisliti je treba, kakšne posledice bode imela ta konkurencija za prihodnost.

— **Kako se odvzame surovemu maslu okus po repi.** Da se surovemu maslu odvzame hudi okus, ktereга trgovci neprenehoma in z vso pravico grajajo in ki se vselej pokaže vsled pokladanja repe, zlasti kolerabe in drugega podobnega, manje pri pokladanju pese, zateklo se je novejše izsledovanje k tako zvanemu pasterizovanju mleka ali smetane. Ako se ta metoda pravilno izvede, sme se kravam polagati repnega perja, repe, krompirja in celo kolerabe, kolikor se ve, da je prav za njih zdravje. Tudi grenkoba in milavost masla se odpravi na ta način. V ta namen se mleko ali maslo razgreje na 65—68° C in se pusti tako 5 minut. 65° se mora doseči za dober uspeh, dočim povzroči razgretje nad 68° pri maslu kuhalen okus, ki se odpravi le z navadno neizvršljivim ohlajenjem do 5° C.; sicer pa zadošča ohlajenje do 12° C. Ker se pri takem ravnanju poleg škodljivih snovij zamorijo tudi kisne glivice, zato bode treba posluževati se umetnega zakisanja. Slednjič se priporoča, iz pasterizovanega mleka pripravljeno surovo maslo manj soliti.

— **Vplivanje solnce na moko.** Čestokrat se dolži ržena in pšenična moka, da je pokvarjena, ker daje cmokasto juho in krhljivo testo, dasi ni dokazati v nji nobene tuje reči. Če je bilo zrnje dlje časa vlažno, ima moka redno te lastnosti; isto velja tudi o moki, ktero obseva solnce. Nobena moka ne more prenašati vplivanja solnčnih žarkov, tudi če ne padajo naravnost na njo. Lepivo v moki se izpreminja, kakor hitro solnce obseva moko, tako, kakor se izpreminja vsled razgretja v mlinu. Istega svojstva, kakor je ima moka iz vlažnega zrnja, navzame se tudi pšenična moka, če je bila pšenica prenegodna, ko se je zmlela. Tako moko zboljšamo, če jo pustimo več tednov ležati. To lastnost pa ima tudi pšenična moka, če je pomešana s cenejšo ječmenovo moko.

Gosp. Gl.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 21. Ali je mogoče izpremeniti posekano gozdno parcelo v pašnik? (J. S. na K)

Odgovor: Gozd se sme posekati in izpremeniti v pašnik le z dovoljenjem politične oblasti, t. j. okrajnega glavarstva.

Vprašanje 22. Imam svinjo angleške pasme, ki se je zadnjič bukala 28. dne decembra in je takrat tudi bila pri mrjascu. Od takrat se ni več bukala. Ker ne vem, ali je breja, in bi to rad znal, prosim, povejte mi, na čem se spozna, če je svinja breja? (A. G. v H)

Odgovor: Pri svinji brejosti prve tri mesece ni mogoče spoznati, celo ne, če je svinja količkaj debela. Proti koncu brejosti se pa trebuh obesi, na straneh ob križu postane žival vrta, in slednjič se vime napne. Zanesljivo znamenje, da je svinja breja, je tudi to, da se ne buka več, kar pa velja le pri tistih živalih, ki bukanje kažejo zelo očitno, kajti so živali, ki se tako neznaatno bukajo, da se komaj spozna in se lahko prezre.

Vprašanje 23. Ali je dobro, mazati živino s solnico, v kateri je ležalo meso, ker pri nas pravijo, da taka solnica prežere uši in ozdravi živino, ki ima trdo, reber se držečo kožo? (J. K. na B)

Odgovor: Če se uši preženo s tako vodo, nam ni znano, a mi bi zelo dvomili. Kot zdravilo proti trdi koži, ki se drži reber, pa ni prav nič vredna, kajti kožni volčič je posledica prehlajenja in slabega snaženja živine. Kožni volčič naj vselej zdravi živinozdravnik, in sicer ob pravem času, drugače žival pogine za vodenico.

Vprašanje 24. Kje bi se dobila sirkova slama za izdelovanje metel? Ali je več vrst sirka, ali vpliva podnebje, da je nekatera slama daljša in finejša? (B dr. v D.)

Odgovor: Najbliže se dobi sirkova slama v Vipavski dolini, in če se obrnete na tamošnjo podružnico naše družbe, radovoljno vam gotovo priskrbi naslovno ljudij, ki vam utegnejo pošiljati sirkovo slamo. Sirek zahteva toplo podnebje in zraste tem višji, kolikor ugodnejše, t. j. toplejše podnebje ima. Za izdelovanje metel je pa porabna le slama sirka latnika (*sorghum vulgare*) in ne sirka storžnika (*sorghum cernum*).

Vprašanje 25. Kupil sem mlad gozd, v katerem imajo sosedje pašno pravico. Ker bi to pravico rad odkupil, pa ne vem kako odkup zasnovati, prosim sveta? (Fr. K. v H.)

Odgovor: Odvezo ali pa ureditev pašnih pravic v tujem gozdu more na podlogi zakona z 8. dne januarija l. 1889. (dež zak št 7) zvršiti politična oblast, in sicer vsled zahteve lastnika gozda ali pa vsled zahteve pašnega opravičenca.

Vprašanje 26. Pri nas imamo z dostavljanjem pisem silen križ, ker jih dobivamo jako pozno, dasi pošta vozi skozi našo vas. Ali bi ne bilo mogoče dobiti pisemski nabiralnik, v katerem bi se pisma zbirala, in dotičnik, ki bi prevzel varstvo nad tružico, bi lahko mimovozeči pošti oddajal pisma in sprejemal tudi došla pisma. Če se da to doseči, kam naj se obrnemo? (F. S. v B)

Odgovor: To se da doseči prav lahko, ker bo pošta prav rada ustregla Vaši želji. Naj se občina obrne s prošnjo do poštnega ravnateljstva (pri Vas v Gradec). Prošnjo dajte podpisati zaradi večje gotovosti tudi še onim občinam, ki bodo tudi deležne koristi te naprave.

Vprašanje 27. Imam poldrugo leto starega bika, ktereга ne morem prodati, zato bi ga rad dal popraviti, pa ne vem, če še gre; zato prosim pojasnila! (I. U. v N)

Odgovor: Gotovo gre popraviti tudi poldrugo leto starega bika, seveda teže nego mladega, a dober rezač delo lahko izvrši uspešno, zlasti, če gleda na največjo snago in če zna rano antiseptičsko zdraviti.

Vprašanje 28. Moje kokoši imajo od kraja vse pike, dasi jedo le žito in imajo topel hlev. Rejene so dobro in vse neso jajca. Kakšna bolezen je to in od česa pride? (I. S. v G.)

Odgovor: Pika je kužna bolezen perutnine ter nastopi najprvo kot katar na sluznih kožicah v nosu, kljunu in požiralniku. Pozneje obole tudi sluzne kože očíj, sapnika, pluč in črev. Na jeziku in na čeljustih, na požiralniku in sapniku se nabira bel, siru podoben krupen eksudat, ki ovira požiranje in dela bolečine. Če se ta eksudat v 4—6 dneh ne ognoji in

ne odpade, potem se strdi in kokoš pogine, ker ne more ne jesti, ne dihati. Bolezen se pokaže tudi na očeh in na roži, ki postane snetjava. Pika se zdravi s tem, da se odstrani beli eksudat ter zmiva z vodo, v kateri je 1—2% raztopljenega peklenskega kamna. Če je eksudat tudi v nosu, brizgati je treba tudi vanj to vodo. Priporočajo tudi eksudat odstrgati, odstrana mesta namazati s peklenskim kamnom in potem v kljun iz nosnice brizgati po dvakrat na dan enodstotno karbolno vodo — Mazanje jezika, čeljustij in nosnic z oljem olajša dihanje. Prva reč pa vedno ostane, to bolezen sploh preprečiti. Ker je pika silno kužna bolezen, naj se zdrave živali takoj ločijo od bolnih. Gnoj iz okuženega kurnjaka naj se sežge, a kurnik naj se opere z vročim lugom. Še zdravim živalim naj se daje polodstotne karbolne ali pa silicilne vode, da se bolezen odvrne.

Vprašanje 29. Kako se preženo iz starega lesa lesni črvi? (N. K. v L.)

Odgovor: Lesni črvi se prežene, ako se v njegove luknjice in rove vbrizga po par kapljic petroleja ali bencina. Ker se bencin silno rad vneme, zato je treba paziti pri ravnanju z njim na ogenj, zlasti naj se delo z njim ne vrši pri luči.

Vprašanje 30. Zgubil sem poštnohranilnično knjižico in ne vem, kako postopati, da pridem do vložnega denarja, zato prosim sveta (A. G. v Z)

Odgovor: Oglasite se na bližnji pošti. Tam vam dajo tiskovino, katero izpolnite in potem pošljite na poštno-hranilnični urad na Dunaj. Priložiti je 10 kr. v pisemskih znamkah za novo knjižico.

Gospodarske novice.

* **Modro galico** bo naša družba oddajala letos le udom, in sicer po 22½ kr. za 1 kg. Podružnicam se bo plačala tudi vozarina, tako, da jih bo galica stala doma po 22½ kr. Ker smo nekaj vagonov galice uže sedaj dobili, lahko takoj z njo postrežemo.

* **Simentalske bike**, izvirne živali, licencevane, oddaja glavni odbor kmetijske družbe tistim, ki se zanje zglase, po enotni ceni 150 gld, kakeršnega si kdo izbere. Biki se lahko ogledajo na poskusnem dvoreu kmetijske družbe na Viču pri Ljubljani. Biki so izredno lepi, vsi licencevani, svitlo rumeno in belo lisasti ter stari po 15 do 18 mesecev.

* **Čolska podružnica** da brezplačno vsakemu udu 1000 triletnih smrekovih sadik. Zglasiti se je zanje do 15. dne marteja pri podružničnem načelniku Andreju Rovanu na Colu.

* **Nedeljski tečaj za cepljenje ameriških trt s pomočjo zamaškov** in mahu priredi kmetijska podružnica novomeška v svoji bralnici meseca februarja in marteja, in sicer ob nedeljah 21. in 28. dne februarja ter 7., 14. in 21. dne marteja t. l. Pouk in vaje bodo trajale vsako nedeljo od 8. do 11. ure dopoldne. Gospodarji in kmetski mladeniči, ki se žele udeležiti tega tečaja, naj se zglasijo v nedeljo v kmetijski bralnici ali pa kmetijski podružnici v Novem Mestu. Vsak udeležnik bo nazadnje pokazal, kako se je priučil cepljenju. Potrebne nožičke in druge priprave za cepljenje priskrbi podružnica.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora 6. dne februarja 1897.

Seji je predsedoval družbin predsednik, gospod cesarski svetnik Ivan Murnik, navzoči so bili odborniki gg.: grof

Barbo, Folakovski, Goll, Lenarčič, Povše, Rohrman, Witschl in tajnik Pirc.

Predsednik se je spominjal smrti družbenega podpredsednika, gosp. Jos. Fr. Seuniga, ter je pozval navzoče odbornike, naj v znak sožalja ustanejo raz svoje sedeže.

Tajnik je poročal, da so se morale zvršiti v zadnjem trenutku nekatere spremembe glede štipendistov, ktere je poslal odbor v sirarski tečaj v Šmihel.

Ukrenilo se je iz poskusnega dvorca na Viču oddati bice simentalske pasme po 150 gold., in sicer prosilcem iz Dolenjskega in Notranjskega.

Glede svetovne razstave v Parizu l. 1890. je glavni odbor sklenil poročati c. kr. kmetijskemu ministerstvu, da družba sama pri njenih skromnih sredstvih ni v stanu udeležiti se te razstave, da bode pa rada pomagala vse priskrbeti, če se bo zahtevala za kako avstrijsko kolektivno razstavo kaka kranjska posebnost.

Na poziv odbora za jubilejsko kmetijsko razstavo l. 1898. na Dunaju je odbor ukrenil odgovoriti, da se bo družba udeležila te razstave.

Odbor je dal tajništvu nalogo priskrbeti po možnosti vse podatke, ki se tičejo škode po toči na Kranjskem v zadnjem desetletju.

Došle prošnje za oddajo brezplačnega drevja so se odklonile, ker družbi silno primanjkuje drevja.

Od c. kr. vlade izročene prošnje neke občine za dovolitev novih živinskih semnjev glavni odbor ne podpira.

C. kr. kmetijskemu ministerstvu izročeno prošnjo občine logaške za ustanovitev drevesnice v Logatcu je odbor ukrenil tople priporočiti.

Odbor je vzel na znanje, da so imenovani za ude licencevalne komisije za žrebce za bodočo triletno dobo gg. J. Wagner, deželni živinozdravnik, in Jos. Lenarčič, veleposestnik na Vrhnikih, za namestnike pa Jos. Kosirnik, okrajni živinozdravnik, in Francišek Košak, posestnik na Grosplem.

Za nove ude so se sprejeli gg.:

Logar Liza, posestnica v Horjulu; Korenčan Francišek, posestnik in črevljar v Horjulu; Benigar Francišek, posestnik in župan v Trnovem; Tomšič Karol, posestnik in trgovec v Ilir. Bistrici; Švigelj Francišek, posestnik v Ohonici; Hrovatin Ivan, posestnik v Dolu; Kocijančič Josip, posestnik v Mlinem; Kocijančič Simon, posestnik v Mlinem; Pele Avgust, posestnik na Uncu; Štirn Josip, posestnik v Srednji Vasi; Schiffrer Ljudevit, kapelan v Slavini; Kovačič Josip, gostilničar v Radohovi Vasi; Milavec Jakob, posestnik v Studenem; Ilovski Albin, župnik v Javorju; Koechler Viktor, kapelan v Šmartnu; Pavlič Francišek, kapelan v Šmartnu; Rozman Janko, posestnik v Žabnici; Hibernik Francišek, posestnik v Virmašah; Dolenc Francišek, posestnik v Stari Loki; Hafner Matevž, posestnik v Škofji Loki; Svetič Anton, posestnik v Kovorju; Šmalec Ivan, posestnik in klobučar v Mirni; Vindiš Jakob, kapelan pri Sv. Ani na Krempergu; Pernel Janez, posestnik v Jarčji dolini; Čož Janez, posestnik v Štangi; Zakrajšek Matevž, posestnik v Dvorski Vasi; Žužek Matevž, posestnik v Kožarjih; Varšek Janez, posestnik v Blatni Brezovici; Fortuna Josip, črevljar v Dekani; Janežič Josip, posestnik in črevljar v Postojni; Bizjak Francišek, posestnik v Postojni; Pirc Anton, posestnik na Klancu; Kecej Andrej, posestnik v Trzinu; Lenček Alojzij, posestnik v Klečah; Kosovelj Francišek, posestnik v Zagrajcu; Vran Anton, posestnik v Karljah; Turk Leopold, posestnik v Gradnjah; Trojar Francišek, posestnik na Ojstrem Vrh; Homan Pavel, trgovec na Bledu; Bernard Josip, posestnik na Koritnem; Metlika Ivan, trgovec v Klancu; Kunc Matija, hišni posestnik v Ljubljani; Šifer Jakob, posestnik v Praprotnem; Malavašič Jakob, posestnik v Št. Joštu; Dimnik Jakob, posestnik in mesar v Slapah; Sila Jakob, posestnik v Senožečah; Čokelj Andrej, posestnik v Senožečah; Zadnek Francišek, posestnik v Senožečah; Delez Ivan, posestnik v Senožečah; Frelih Šimen, posestnik v Vilošah; Dolenc Francišek

v Stari Loki; Kotnik Francišek, posestnik v Dol. Logatcu; Mihevc Janez, posestnik v Dol. Logatcu; Grdadolnik Francišek, posestnik in žagar v Blekovi Vasi; Kunc Ivan, posestnik v Dol. Logatcu; Šemrov Francišek, posestnik v Gorenji Vasi; Mesojedec Anton, posestnik, mlinar in žagar na Brodu; Gorjanec Matevž, posestnik v Dol. Logatcu; Slabe Martin, posestnik na Martinjem Hribu; Arnež Ivan, posestnik na Suhi; Bitenc Anton, posestnik na Suhi; Lužar Francišek, posestnik v Dolnji Starivasi; Sterle Anton, posestnik pri Fari; Pak Rok, po domače Keznar; posestnik v Svec̄ah na Korškem; Žlajbar Janez, po domače Buvatin, posestnik v Svec̄ah; Mohar Gašper, posestnik v Škofji Loki; Petrič Matevž, posestnik in sodar v Vasci; Petrovčič Janez, mitničar na Rakeku; Medle Francišek, posestnik v Dolnji Starivasi; Turk Ivan, posestnik v Malem Logu; Lovša Josip, posestnik na Močilu; Meh Jarnej, posestnik v Žalcu; Velebil Alojzij, veleposestnik pri Sv. Petru; Perme Josip, posestnikov sin v Ponovi Vasi; Grenc Karol posestnikov sin v Batencih; Wuchse Neža, c. kr. poštna upraviteljica v Koprivniku; Počjed Jurij, gostilničar in lesni trgovec v Voklem; Šmalec Ivan, posestnik v Gor. Sušicah; Medic Jakob, posestnik v Selišču; Hrovat Matija, posest. v Dol. Sušicah; Kobe Francišek, posestnik v Dol. Sušicah; Šobar Janez, kovaški mojster v Toplicah; Hren Josip, mizarski mojster v Gor. Gradišču; Čampa Ivan, posestnik v Zapotoku; Orožen Ivan, posestnik v Zamostecu; Kržè Martin, posestnik in trgovec v Sodražici; Pintbach Josip, posestnik in župan v Ratečah; Godec Ivan, kapelan v Gorjah; Kobal Štefan, posestnik v Strmci; Berus Martin, posestnik v Dalnjem Vrh pri Prečini; Grižon Josip, posestnik v Dekani; Kos Neža, posestnica v Ločni; Turk Anton posestnik v Bršlinu; Planinšek Ivan, posestnik v Dolenji Kamenci; Dular Ivan, posestnik v Cegelnici; Možina Francišek, poslovođa užitninskega urada v Novem Mestu; Božič Ana, posestnica in trgovka v Novem Mestu; Skedel Ivan, posestnik v Vrh pri Šmihelu; Gregorič Francišek, posestnik v Strelacu; Gruntar Ivan, posestnik v Kobaridu; Pirnat Avguštin, posestnik na Vrdu; Kovač Karol, gostilničar in mesar v Starem Trgu pri Ložu; Pele Anton, posestnikov sin v Ribnici; Merlak Francišek, trgovec v Velikovcu; Malik Mihael, trgovec v Ajdovščini; Dolenec Francišek, posestnik v Planini; Christof Emanuel, trgovec v Planini; Murovec Ivan Nep., župnik dekan v Cerknem; Stadler Josip, c. kr. poštar in posestnik v Št. Petru pod sv. gorami; Gregorič Jean, uradnik avstro-ogerske banke v Zagrebu; Živic Josip, veleposestnik v Skopem; Žvab Matija, veleposestnik v Skopem; Topolovšek Josip, učitelj in posestnik pri Sv. Miklavžu; Žigon Francišek, posestnik v Metliki; Poljšak Ivan, posestnik na Gradišču; Krumpetar Francišek, kapelan v Ribnici; Pristavec Janez, posestnik na Jezeru; Vadnal Josipina, posestnica v Dolenji Vasi; Barle Ignacij, posestnik v Rojah; Anžur Ivan, posestnik v Rojah; Kočevar Stefan, posestnik v Stranski Vasi; Poš Rudolf, trgovec v Žužembregu; Dr. Pečjak Gregorij, kapelan v Žužembregu; vitez Födransperg Avgust, c. i. kr. major i. s. v Žužembregu; Kovač Anton, posestnik v Gor. Križu; Valand Francišek posestnik v Žužembregu; Bučar Anton, posestnik v Kostanjevici; Sever Ferdinand, trgovec v Kostanjevici; Žibert Josip, posestnik na Suhi; Petkovešek Josip, posestnik v Logu; Kocijančič Anton, kapelan v Vodicah; Majcen Alojzij, posestnik in organist v Rušah; Florijančič Rok, posestnik v Trzinu; Pavšič Anton, posestnik in gostilničar v Gornji Straži; Pavčič Jakob, posestnik in trgovec v Novem Mestu; Galè Josip, posestnik in župan v Ravnem Brdu; Uršič Ivan, trgovec na Slapu; Belšak Anton, župnik pri Sv. Petru; Debevec Jakob, posestnik in gostilničar v Pokojišču; Premrl Rafael, posestnikov sin v Vipavi.

R a z g l a s.

Konci meseca maja ali v začetku meseca junija t. l. bode v c. kr. kmetijskem ministerstvu na Dunaju pod vodstvom dr. Božidara viteza Weinzierla, ravnatelja c. kr. poskušališča za semen na Dunaju, petdneven poučni tečaj za pridelovanje krme.

Namen temu tečaju je v prvi vrsti izvežbanje učiteljev za poučne tečaje za pridelovanje krme. Natančni čas, kdaj bode ta tečaj, se objavi svoječasno. Predavalo se bode v nemškem jeziku.

Zo osebe, ki se žele usposobiti za voditelje poučnih tečajev za pridelovanje krme, je vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo določilo 20 podpor po 50 gld. Te podpore so v prvi vrsti namenjene učiteljem na kmetijskih šolah in na učiteljskih pripravnicah, potem pa takim osebam, ki so že poučevale kot kmetijski potovalni učitelji.

Nemško pisane in na visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo naslovljene prošnje je vložiti

do 1. dne aprila 1897. l.

pri podpisnem odboru.

**Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske
v Ljubljani.**

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice c. kr. kmetijske družbe v Predosljah, ki bode 28. dne svečana t. l. popoldne po službi božji v I. razredu tukajšnje šole.

V Z P O R E D :

- 1.) Letno poročilo.
- 2.) Račun za l. 1896.
- 3.) Predavanje o umetnih gnojilih.
- 4.) Sprejemanje novih udov.
- 5.) Naročitev drevja, semenja itd.
- 6.) O oddaji društvenih strojev.
- 7.) Posameznosti.

Prosi se, da pridejo k zborovanju vsi udje.

Drag. Česnik, t. č. načelnik.

Št. 1881.

R a z g l a s.

Ker je glasom uradnih naznanil deželna vlada v Sarajevu zaradi kuge v gobcu in na parkljih v več krajih okraja Prjedor in v mnogih dvorcih okrajnega sedeža Krupa dotlej, dokler se ne ukaže drugače, okužene kraje za vsak promet s parkljasto živino zaprla, zatorej se ukazujejo nastopne zaporne odredbe:

1.) Že zdaj za bosenske okraje Bihać, Brčka, Derwent, Gradačac in Dolnja Tuzla obstoječa prepoved uvažanja prežvekovavcev (goveje živine, ovac in koz) na Kranjsko je dotlej, dokler se ne zapove drugače, odslej raztegnjena tudi na okraj Prjedor in na bližnjo občino Piskavica, deželnega okraja Banjaluka in na okraj Krupa.

2.) Z ozirom na stanje svinjske kuge v okupacijskem ozemlju ostane uvažanje živih prasičev na Kranjsko iz vsega tega ozemlja brez izjeme prepovedano.

Te odredbe, ki namesto onih z razglasom z 22. dne januarja t. l., št. 1431., ukazanih

3. dne februarja 1897

stopijo v veljavnost, se razglasajo z dodatkom, da se bodo njih prestopki kaznovali po državnem zakonu s 24. dne maja 1882. l., št. 51. drž. zak., in da se bodo iz omenjenih dežel dospele živinske pošiljatve, ko bi se med njimi našlo tudi samo eno za kugo v gobcu in na parkljih ali za svinjsko kugo obolelo živinče, vrhu tega zavrnilo na oddajno postajo.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 30. dne januarja 1887.

Št. 2301.

R a z g l a s.

Ker je svinjska kuga v sodnih okrajih Ribnica in Velike Lašice (v političnem okraju Kočevje) ter Lož in Cirknica (v poli-

tičnem okraju Logatec) popolnoma ponehala, zato se zopet razveljavlja z razglasom z 21. dne oktobra 1896. leta, št. 16182, v zgoraj navedenih sodnih okrajnih ukazana zapora za uvažanje živih prasičev.

Gledé političnega okraja Črnomelj s tuuradnim ukazom z 10. dne novembra 1896. l., št. 17.112., ukazana zapora, kakor tudi glede prometa s prasiči po vsi Kranjski še drugače obstoječe omejitve (prepoved goniti prasiče, prodajati jih od vasi do vasi itd.) pa ostajajo še nadalje v veljavnosti, dokler svinjska kuga v deželi popolnoma ne poneha.

To se razglša z dodatkom, da se bodo prestopki še obstoječih prometnih omejitev po državnem zakonu s 24. dne maja 1882. leta, drž. zak. št. 51., kar najostreje kaznovali.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 4. dne februarja 1897.

Št. 2324.

R a z g l a s.

Ker je glasom najnovejšega izkaza o živinskih kugah v primorskih okrajih Koper, Pulj, Sežana in Volovsko razširjena kuga v gobcu in na parkljih, zatorej se prepoveduje uvažati ali goniti prežvekovavce (govejo živino, ovce in koze) in zgoraj navedenih primorskih političnih okrajev na Kranjsko, dokler se ne ukaže drugače.

To se razglša z dodatkom, da se prestopki te prepovedi kaznujejo po državnem zakonu s 24. dne maja 1882. l., št. 51.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 5. dne februarja 1897.

Št. 2419.

R a z g l a s.

Ker se kuga v gobcu in na parkljih po Hrvaškem vedno bolj širi in se je tudi na Kranjsko, Koroško in Primorsko zanesla, zatorej je deželna vlada, oziraje se na tuuradni razglas s 16. dne novembra 1896. l., št. 17.597., uvozno prepoved za prežvekovavce (govejo živino, ovce in koze) in prasiče, izdano za hrvaške velike županije Belovar-Križevci, Srem in Virovitica in za kralj.-svobodno mesto Koprivnica, razteza tudi na velike županije Zagreb, Požega in Varaždin in na vse v teh velikih županijah ležeče mestne okraje.

Ta odredba stopi v veljavnost

12. dne februarja 1897. l.

in se razglša z dodatkom, da se bodo prestopki te uvozne prepovedi za parkljasto živino kaznovali po državnem zakonu s 21. dne maja 1891. l., št. 51., oziroma po § 46. občnega zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 9. dne februarja 1897.

Listnica uredništva.

J. M. v P. O užitku skupnega gozda odločuje občinski svet, oziroma odbor, ki upravlja občinsko premoženja.

R. T. v H. Modra galica stane danes na Dunaju 26 gld. 100 kg pri naročilih v celih vagonih, k nam postavljena stoji 27 gld., in v množinah pod 50 stotov 30 gld. Gotovo je, da bo galica do poletja še dražja, in sicer zato, ker se je bo veliko potrebovalo in ker raste cena bakru, od ktere je zavisna cena modri galici. Naša družba je kupila modro galico uže lansko jesen, in sicer po 22½ gld., in jo bo po tej ceni tudi oddajala, toda le udom.

L. R. v S. Tisti, ki ne pride k vojaškemu naboru, če je npr. kakor v Vašem slučaju v Ameriki, ostane begun do 31. dne decembra tistega leta, v katerem spolni svoje 36. leto. Toliko čas je tudi kazniv.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje **Gustav Pirc**, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na celi strani 16 gld., na 1/2 strani 8 gld., na 1/4 strani 5 gld. in na 1/8 strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 3. V Ljubljani, 15. februarja 1897. Leto XIV.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 15. februarja 1897. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago gld. 43.— kr. do gld. 45.— kr.; nemška detelja (lucerna) gld. 50.— kr. do gld. 60.— kr.; gorenjska repa gld. 26.— kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 10.50 kr.; konopno seme gld. 11.— kr. do gld. 11.25 kr.; kuminovo seme gld. 26.— kr. do gld. 28.— kr.

Fižol: Rudeči ribniški gld. 7.— kr.; rudeči Hrvat gld. 6.— kr.; prepeličar (koks) gld. 8.50 kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistenelega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. 14.50 kr. do gld. 15.— kr. brez dima sušene gld. 17.— kr. do gld. 21.— kr.

Orehi domači: gld. 13.— kr. do gld. 14.— kr. Ježice nove: gld. 3.50 kr. do gld. 4.— kr. za 100 klgr.

Med: od gld. 29.— kr. do gld. 30.— kr. Kože: Goveje, težke nad 40 kg po gld. 32.— kr. do gld. 33.— kr. težke od 30 do 40 kg " " 26.— " " 27.— " lahke " " 27.— " " 28.— "

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 25 kr. klgr)

Telečje kože: 45 kr. za kg. Kozličeve kože po gld. —.80 kr. do gld. —.90 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 30 kr. za kg. Druge vrste 18 do 20 " " "

Kože lisic po gld. 3.75 do 4.50 } za par. " kun " " 9.— " 10.— " dihurjev " " 2.50 " 3.— " vidr " " 9.— " 10.— "

Kože zajcev po 12 do 15 gld. za 100 komadov. Tepelika (potošl) po gld. 16.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 13. februarja 1897. Pšenica gld. 9.— kr., rž gld. 6.70 kr., ječmen gld. 5.50 kr., oves gld. 6.50 kr., ajda gld. 7.20 kr., proso gld. 6.— kr., turšica gld. 5.— kr., leča gld. 12.— kr., grah gld. 11.— kr., fižol gld. 10.— kr., seno gld. 2.70 kr., slama gld. 2.25 kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Na Dunaji, 13. februarja 1897. Pšenica gld. 8.30 kr., rž gld. 6.85 kr., ječmen gld. 8.— kr., oves gld. 6.42 kr., turšica gld. 4.16 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

V Budapešti, 13. februarja 1897. Pšenica gld. 7.35 kr., turšica gld. 3.82 kr., oves gld. 6.08.

Goveda, meso ter živalski pridelki:

V Ljubljani, 13. februarja 1897. Goveje meso 64 kr., telečje meso 58 kr., svinjsko meso 58 kr., prasičje salo 70 kr., špeh svež 62 kr., špeh prekajen 68 kr., surovo maslo 90 kr. (Vse cene veljajo za 1 kilogram.)

Vezi iz pat. gume za požlahtnjevanje trt

po profesorju Göthe-ju kakor po dr. Kröczer-ju

razpošilja edino prave, nedosegljive kakovosti

c. in kr. dvorna tovarna za gumo in celulojid

Glavna zaloga: **J. N. Schmeidle** Podružnica: 7/2 Štftgasse 19. na Dunaji. I. Graben 10.

Brzozjavni naslov: „Gummischmeidler.“ (12—3)

Izvrstno

belo in črno vino

garantirano pristno,

ima naprodaj od 56 litrov naprej po 24 kr. liter (15—3)

IVAN KOCIAN,

posestnik v Žirjah, pošta Sežana, Primorsko.

Deteljno seme.

Ker je podpisana družba prepričana, da se je obraniti predenice (žide) v detelji le tedaj, ako se seje čisto seme ukrenila je posredovati tudi letos svojim udom nakup zanesljivega deteljnega semena.

Tisti udje, ki hočejo tedaj tako seme, naroče naj ga pri podpisani družbi, ter naj prilože vsaj polovico zneska. Družba naročila bode le toliko semena, kolikor bo naročenega.

Naročeno seme je pregledano od c. kr. pregledovalne postaje na Dunaji, 1 klgr. prave francoske lucerne (nemške ali večne detelje) stoji 60 kr., 1 klgr. debelezrnate domače t. j. štajerske, rudeče detelje stoji 58 kr. Naročila se sprejemajo samo od udov.

Vreče in vožnji listi se ne zaračunajo.

Opomnja. Cene postavljene so tako nizko, da cenejši ni mogoče dati »poštenega« semena »brez predenice«. Ker je ponujano seme dvakrat čišteno in le odbrano debelo seme, zadostuje polovica semena v primeri s drugim cenim a slabim semenom, zato je kupec tega semena na vsak način na dobičku. Naročila je prijavit (6-3)

c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani.

Puškarske izdelke,

priporoča slavnemu p. n. občinstvu. kakor: vsakovrstne puškarske izdelke najnovejših sistemov, puške: lovske za brok ali kroglice, kakor tudi take za tarčo, sobne puške (Flobert), ter orožje v osebno obrambo.

Vsakovrstna popravila in predelovanja po najnižjih cenah.

Vse pri meni izdelano orožje je samo ročno delo iz najboljšega materijala; vse puške so uradno preskušene in dobro uravnane. (1-3)

☞ Za vsako delo sem vestni porok sam. ☞

Obširne ilustrovane cenike, slovenske in nemške, dopošiljam na zahtevanje poštne prosto.

ANTON SODIA, puškar v Borovljah
(Ferlach) Koroško.

Nik. Hofmann,

tovarnar kirurški instrumentov, ume-
talni, ter orožni kovač in nožar
v Ljubljani na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo
raznovrstnega v njegovo stroko
spadajočega blaga. Vsa zaloga
obstoji iz lastnih izdelkov in
se za vsako prodano reč jamči,
da je dobra in iz najboljšega
blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši
noži za vrtnarje in vinogradarje,
kakor sploh nožarsko in fino
kovaško orodje za kmetovalce,
vrtnarje, vinogradarje, goz-
darje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in
v najboljši kakavosti naredé. (8-2)

Deželni odbor kranjski

potrebuje to spomlad 4—5000 4—6 m dolgih
smrekovih kolov. Ponudbe naj se pošljejo v teku
tega meseca podpisanemu odboru v Ljubljano.
Ponudbenik naj navede ceno kolom za 1000 ko-
madov, postavljenim na kolodvor v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 12. februarja 1897.

(25-1) Deželni odbor kranjski.

Razglas.

Iz gozdne drevesnice v Beršlinu pri Rudolfovem se
bode oddalo spomladi 1897. l. 300.000 triletnih krepkih
smerekovih sadik.

Sadike se bodo prodajale v drevesnici ali pa pri-
merno zavite in postavljene na pošto ali železnično po-
stajo po 1 glđ. 50 kr. za tisoč.

Pismena ali ustmena naročila sprejema proti pred-
plačilu do 15. marca 1897 c. kr. okrajno glavarstvo v
Rudolfovem, Krškem in Černomlju, c. kr. okrajno gozdno
nadzorstvo v Rudolfovem in c. kr. gozdar v Rudolfovem,
Krškem in Černomlju. (26-1)

C. kr. okrajno gozdno nadzorstvo.

Rudolfovo, dne 5. februarja 1897.

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradcu.

(Ta drevesnica pripoznana kot ena najvišjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izbrano zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih; sadnega drevja, vi-
sokodebelnatega in pritličnega ter piramide, spahrje, kordone
in enoletne požlahnitve; divjakov in podlag za pritlikovec;
jagodnega sadja; lepotičnega drevja in grmovja, drevja
(10-2) za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih ceplivcev vsih vrst sadja.

☞ Cenike je dobiti zastonj in franko. ☞

Dobro izučen

mlinar

ob enem tudi žagar, oženjen, se sprejme v dobro stalno službo.
Čas nastopa o sv. Jurju. Več pove (27-1)

Tomo Tollazzi v Logatcu.

Seme pravega kašeljskega zelja,

lastni pridelek iz leta 1896, prodaja 40 gramov za 50 kr. Denar
je poslati naprej. Za pristnost in kaljivost se jamči.

Ignacij Mercina, (22-2)

posestnik v Kašlju, pošta Zalog pod Ljubljano.

Kdo pije

Kathreiner-
Kneippovo sladno kavo?

Vsak, kdor hoče svoje zdravje ohraniti in utrditi, pa ob enem noče pogrešati prijetnega kavinega užitka. Bobova kava je, kakor znano, škodljiva, ker preveč živce razburja; ako se jej pa Kathreinerjeva primeša, jej odvzame škodljive učinke.*****

Vsak jo pije, ki se ne čuti prav zdravega. Posebno za take, ki bolehájo na živcih ali v želódcu, izkazala se je Kathreinerjeva kava, čista brez primesi, v tisočernih slučajih kot najboljša, najzdravejša in lahko prebavljiva pijača.

Vsak otrok in vsaka ženska naj pije Kathreinerjevo kavo, ki je tečna in se prilega slabemu in rahlemu telesu, naj bo že čista ali mešana z bobovo kavo. S svojim prijetnim, milim okusom se kmalo vsem prikupi. *****

Vsak, ki hoče pri gospodarstvu kaj prihraniti in vendar uživati okusno in zdravo kavo, naj si kupi Kathreinerjevo kavo. Naj bo čista ali mešana z bobovo, ugajala bo pa okus vsakomu.*****

Mani živi najbolje!

Kathreiner-Kneippova sladna kava je v resnici zdrava družinska pijača, čist prirodan plod v celih zrnih, iz najboljšega slada izdelana in po Kathreinerjevem, v vseh deželah priznanem in od najveljavnejših strokovnjakov preskušenem načinu z okusom prave bobove kave prekisana. Kathreinerjeva kava združuje toraj v sebi prijetni okus tuje bobove kave in vse od zdravnikov priznane dobre lastnosti domačega slada.

Prošnja - Kdor noče biti goljufan in oškodovan, naj pazi pri nakupu na varnostno znamko in na obliko na strani naslikanega izvirnega zavoja z imenom **Kathreiner**.

Zavoji brez imena „**Kathreiner**“ niso pristni.

Mala naznanila.

Vsak od c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presežati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

250 hlebov izvrstnega sira ima v zalogi mlekarska zadruga v Srednji vasi v Bohinju; hlebi tehtajo á 20–30 kg, cena po dogovoru. (4)

Izvrsten sadjev mošt (jabolčnek) od 7 do 9 kr. liter prodaja France Pišek, veleposestnik v Hotinji vasi, pošta Kranichsfeld (Sp. Štajersko. Vzorci franco. (15)

Več tisoč ameriških trt (bilf), kakor tudi reznikov, ključev ter na suho in zeleno cepljenih trt; dalje več lepo vzraščene sadnega drevja ima naprodaj Janko Kerin ml. vino-sadjerejec v Sv. Križu pri Kostanjevici. (24)

Več tisoč dobro ukoreninjenih ameriških trt, kakor tudi ključev in reznikov od najboljših vrste riparije ima naprodaj Martin Colarič, posestnik na Slinovcah št. 5, pošta Kostanjevica, Dolenjsko. (26)

50.000 ameriških ključev (riparija portalis in rupestris monticola) kupi „okrajna kmetijska zadruga v Dolini pri Trstu“. Ponudbe z dodanimi cenami sprejema predsedništvo. (27)

Penge in osipalnice po najboljši in skušeni sestavi izdeluje po 8 gld., močnejše po 9 gld. komad, Miha Preložnik, kovač v Hotinji Vasi, pošta Kranichsfeld, Sp. Štajersko. (30)

Seme pravega ribniškega fižola ima naprodaj Jakob Lavrenčič, posestnik v Sodražici. Cena 12 gold. za 100 kg postavljen na postajo Ribnico. (31)

Bik, belanske pasme, jak lep, 2 leti star (rudeče brezast) je naprodaj pri Janezu Potočniku, posestniku v Domžalah. Cena po dogovoru. (33)

Ameriške trte iz neokuženega okraja vsake vrste ima naprodaj po najnižji ceni Ivan Kranjc v Št. Ilji, pošta Velenje. Nadalje prodaja tudi plemenite kurja jajca za valjenje kakor od: Dorking, Houdan, Plymouth, Kokinkina, Brama, Pegatk, pravih štaj. kur in najiminentnejših zlatih domačih Fazanov, kateri ne letijo po zraku. (34)

Učnec za strojarsko obrt, zdrav, okolu 15 let star, se takoj sprejme pri Mat. Završniku v Cerknici, Notranjsko. (35)

Kobilo, pingavskega plemena, z žrebetom rojenim 15. januarija t. l., visoka 15', pesti, stara 5 let, vajena vseh kmetijskih del, ima naprodaj Ivan Kanc, posestnik v Podsmreki pri Ljubljani. Cena po dogovoru. (36)

Lovskega psa, dobro izurjenega, kupi V. Mandič, pošta Vodice v Istriji. (37)

Žrebe, od težke pingavske kobile, 10 mesecev star, 142 cm visok, črne barve z belo liso na čelu je naprodaj pri Ant. Kržišniku, posestniku na Bukovem vrhu št. 26, pošta Poljane nad Škofjo Loko. — Kupi pa konja od 5–let let starega, ki bi bil dober za vsako delo. (39)

Kovačnica se da v najem pod prav ugodnimi pogoji. Več pove Leopold Povše, posestnik v Krajih, pošta Dole pri Litiji. (40)

Ajdove pleve kupuje Anton Kobi, Breg, pošta Borovnica. Istotam je naprodaj dva para mlinskih kamnov z vso opravo v prav dobrem stanu. (41)

50 centov prav dobre konjske mrve, stari cent po 89 kr. ima naprodaj Franc Šimenc, posestnik v Šteblevku št. 4., pošta Kamnik. (42)

Ameriške trte,

na zeleno in suho pocepljene z najboljšimi vrstami trt in na najboljše podlage; nadalje vsakovrstna dolenjska vina v steklenicah, pelinovec, vino iz pošušene grozdja (Ausbruch), konjak, slivovec, brinjevec, itd. prodaja (17–1)

A. J. Wutscher v Št. Jarneju na Dolenjskem.

Tudi se iščejo tvrčke, ktere bi hotele prevzeti prodajo vin in žganja v steklenicah. Ponudbe na trte, vrste, salonis rup. por talis in rupestris, dolge od 115 do 150 cm in 6 mm debele, kakor vse druge ponudbe, pošiljajo naj se na zgoraj imenovanega.

Živinska sol,

po nižani ceni iz c. kr. zaloge za sol v Piranu, v vrečah po 50 kg., postavno sestavljena, in sicer iz 99 $\frac{1}{4}$ % bele, morske soli, $\frac{1}{2}$ % rudečega železnega oksida in $\frac{1}{4}$ % pelinovega praška, se dobi v zalogi jedilne in živinske soli

Miha Kastnerja, (21–2)

trgovca v Ljubljani v „Zvezdi“

koder je tudi največja zaloga špicerijskega, materialnega in kolonijalnega blaga, petroleja, vsakovrstnih olj; glavna zaloga vseh mineralnih voda, dalje vin, likerov itd., sveže blago po najnižjih cenah.

Oddaja ruskega lanenega semena.

Podpisana družba bo oddajala tudi to leto pravo rusko laneno seme in sicer kilogram po 15 kr. ali stari mernik po 3 gld. 15 kr.

Naročniki naj se takoj oglase pri podpisani družbi ter naj prilože aro in naznanijo zadnjo železniško postajo. (7–3)

C. kr. kmetijska družba v Ljubljani.

Grižo telet,

bolezen mladih psov, kolero kuretne, drisko prašičev kakor vseh drugih živali ozdravi tudi v najhujših slučajih

turingški prašek

(Thüringer-Pillen)

strokovno prirejeno sredstvo okrožnega živinozdravnika gospoda Wallmann-Erfurta.

Navodila razpošilja brezplačno za to sredstvo edina tovarna El. Lagemann-a v Erfurtu.

Ta prašek se dobi v vseh lekarnah in pri vsakem živinozdravniku v škatljicah po 1 gld 50 kr.

Glavno zastopstvo za Avstrijo pri M. Rössler-ju Dunaj. L., Krugerstrasse 13. — Zaloga pri C. Huberju, lekarna pri „angelju“ na Dunaju. (4–3)

Plutovino za cepljenje

(gobe)

za pritrjevanje cepičev pri požlahtnjenosti trt prevrtane in prerezane (tudi samo prerezane za tanke cepiče), kakor tudi vsakovrstne druge gobe, razpošilja po najnižjih cenah

L. NAIRZ, tovarnar (Korkfabrikant)
v Trstu. (16–3)